

seminář se samostatnou knihovnou, anebo zdali mají se utvořiti tři skupiny seminářův odpovídající třem skupinám zkušebních předmětů při třech státních zkouškách, anebo zdali zůstati má, jak to dosud jest, při semináři právnickém a státovědeckém, v nichž ovšem i nyní konají se cvičení z jednotlivých právních disciplin jednotlivě, odloučeně a samostatně. V případě jiného upravení, nežli dosud jest zavedeno, by se způsob správy a dotování ovšem jinak upravil, ježto by tu několik samostatných seminářů bylo vedle sebe. — V příčině otázky seminární upozorňujeme konečně na dvě publikace, a sice na *Halbanovu* Zur Reform der rechtswissenschaftlichen Seminare, (v Grünhutově Zeitschrift für das Priv.- u. öff. Recht d. Gegenwart 1897 str. 709 nsl.) a na *Balzerovu* Reforma Sminaryów prawnych w Uniwersytetach austriackich (v Krakovském: Czasopismo prawnicze i ekonomiczne, 1900, str. 444. nsl.).

Prof. Henner.

Postavení státních věd v Německu. — Gustav Cohn, *Über die Vereinigung der Staatswissenschaften mit den Juristenfakultäten.* (Jahrb. f. N. Ö. u. Stat. III. ř. svaz. 20, čís. 6.) Otázka, o které Cohn pojednává, byt u nás již dávno byla kladně rozřešena, nepostrádá přece i z všeobecného stanoviska zajímavosti. V Německu ovšem jest dosti aktuální, neboť co do »domovské příslušnosti« věd státních není spor mezi fakultou právníkou a filosofickou dosud uklizen. Cohn rozeznává trojí soustavu — poměrů dnes ve směru tom platných. Na pruských universitách v Berlíně, Bonnu, Gottinkách, Marburku, Halle, Vratislavi, Greifswaldě, Královci, Kielu, spadají státní vědy do fakulty filosofické. Rovněž tak při universitách v Lipsku, Erlankách, Jeně, Heidelberku, Giessách, Rostokách a v Basileji (Švýc.). K právníké fakultě přičleněny jsou státní vědy na universitách ve Strassburku, Würzburku, Freiburku v Br., ve Švýcarech v Curychu a Bernu, rovněž na universitách rakouských a francouzských. Zvláštní fakulty »státohospodářské«, na nichž vedle státních věd pěstují se i nauky technologické, jsou v Mnichově a Tubinkách. Důvody této různosti jsou ponejvíce rázu historického. Spojení věd státních s fakultou filosofickou jest původu staršího, sahajíc do století dřívějších. V století 19. naopak při zřizování nových universit neb reorganisování starých spojovány byly vědy státní s fakultami právníkými. Jaká pestrost v tom směru dnes v Německu jest, ukazují zejména Bavyry, na jichž třech universitách všechny tři systémy jsou zastoupeny. Snahy po jednotné úpravě této otázky, ať již v tom či onom směru, nalézají se v Německu po delší dobu na denním pořádku. Tak již před 20 lety Vratislavská universita žádala pruské ministerstvo vyučování, aby státní vědy převedeny byly z fakulty filosofické na právníkou; toto však nechtělo věc řešiti pro každou universitu zvlášť, nýbrž jednotně. Také před 3 roky vyžádalo si pruské ministerstvo návrhy jednotlivých fakult v této otázce, avšak k určitým výsledkům akce dosud nedospěla.

Cohn zkoumá důvody, pro které by vědy státní přeneseny býti měly z fakult filosofických na právníké, ale neuznává je dostatečnými. Především se velmi ostře obrací proti důvodu, jež pronesl r. 1897 v panské sněmovně pruské tehdejší ministr vyučování v odpovědi své na útoky proti tak zvanému »kathedrovému socialismu«. Týž pravil: »Ve směru tom pomýšlím na to, pokud možno, připojení profesury státovědecké k právníkým a doufám, že již tím provedu větší a, smím-li tak říci, konservativnější krok ne ve smyslu strannickém, nýbrž dobrém. Jest zcela přirozeno, že jednostranné právníké pojímání, zejména pokud římsko-právním duchem jest proniknuto, bylo z valné části neplodno. Tomu se odpomůž, přijde-li ve styk s otázkami hospodářskými, spíše do praxe zasahujícími a celý náš život lidový hluboce pronikajícími. A naopak našim národním hospodářům, finančníkům a sociálním politikům bude velmi prospěšno, osvojí-li si v duchu nového občanského zákonníka právníké myšlení. Neočekávám od kroku toho sice vše, ale aspoň tolik, že bude článkem v řetěze, jímž zjednána býti má na poli tomto ná-

prava«. Cohn ohraňuje se proti tomu, že by přiřčením státních věd k fakultě právnické mohlo být docíleno nějaké jich »zkonservativování«. O nějakém »positivním« národním hospodářství nemůže být řeči, neboť »tato věda právě tam přestává, kde pozitivnost její začíná«.

Mimo to však pouhé soužití zástupců různých věd na téže fakultě dokonce ještě nemá za následek vzájemné jich na sebe působení ve směru vědeckém. Ovšem vykonává jedna věda vliv na druhou. Ale k tomu není třeba, aby náležely k jediné fakultě. Úřední činnost fakulty jest rázu správního a didaktického, nikoli vědeckého. Vědecký styk profesorů není vázán totožností fakulty. Ostatně národní hospodářství má pomezny styky s vědami nejrůznějšími, nejen s právnickými, ale i s dějepisy, filosofií, ba i s vědami přírodními a matematikou. Bližší styk a sklonnost k nějaké sousední vědě záviseti bude vždy od individuálních vloh a povahy badatele. Přiřčování národního hospodářství k právníctví jest dle Cohna právě jednostranností, ježto na fakultě filosofické jest více pomezny věd na vybranou.

Podobně lze dle Cohna hleděti na věc se stanoviska výchovy studentské. Právnická fakulta má ovšem tu přednost, že vychovává dorost úřednický. Ale právníci mohou státní vědy i na jiných fakultách poslouchati, jak to jest u mediků s vědami přírodními. Naopak ale při vyloučení věd státních z fakult filosofických kandidáti doktorátu filosofického (v Německu) byli by zbaveni možnosti přibrati si vědy ty ve skupinu zkušební. Doktorát má však význam nejen dekorativní, nýbrž i praktický, zejména pro úřednictvo soukromých ústavů, při kterém na vzdělání státo- a hospodářskovědecké klade se váha. Také pro habilitace a návrhy sborů profesorských v příčině obsazování uprázdněných stolic nemá dle Cohna přiřčení státních věd k fakultám právnickým významu. Zde přijde na konec vždy na dobré zdání odborníka dotyčné speciální vědy. Ostatní, ať právníci, či historikové neb filosofové, sotva budou moci podati odborný úsudek. Ale ovšem záleží při tom velice na mnohosti a počtu hlasů. Ve větším sboru profesorském již z přirozených důvodů jest vždy větší záruka věcného a spravedlivého rozhodnutí, než ve sboru malém. A právě tato okolnost mluví dle Cohna rovněž pro fakulty filosofické jakožto počtem sil učitelských četnější. Také nesnáze přechodné působily by obtíže. V profesorských sborech, jako jinde, vane korporáční duch vzájemnosti, a trhání jednotlivých členů a přesazování jich v neznámou půdu cizí fakulty bylo by i osobně často nepříjemno.

Celkový úsudek Cohnův mluví tedy proti zamýšlené reformě na vyloučení věd státních z fakult filosofických a přestěhování jich do fakult právnických. Některé z důvodů Cohnových nepostrádají oprávnění, zejména pro poměry německé (od našich rozdílné), jiné zdají se býti snad poněkud jednostrannými a nebylo by nesnadno čeliti jim vážnými námitkami.

C. Horáček.

Dvě jubilea slovanských universit v Rakousko-Uhersku.

Krátce za sebou slavily jubilea jedna z nejmladších a jedna z nejstarších universit rakousko-uherských. Dne 19. října 1899 slaveno bylo dvacetipětileté trvání chorvatské university Františka Josefa I. v Záhřebě, a ve dnech 6.—8. června 1900 pětistoleté trvání university Jagellonské v Krakově.

Na pamět jubilea university chorvatské vydal akademický senát příležitostný spis nazv. *Spomenica o 25godišnjem postojanju sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu*. V knize podávají se krátké dějiny university dle jednotlivých fakult, uvádějí se rektori a děkanové od r. 1874/75 do r. 1898/99, píše se o vědeckých ústavech a sbírkách spojených s universitou, o univ. knihovně, o fondech, o funkcionářích universitních, předkládají se statistická data týkající se učitelského sboru, přednášek, posluchačů, kolejného, nadací, zkoušek. V dodatcích píše se o akademických spolcích a uveřejňují se zákony o zřízení university.